COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I"
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

Nr. 6
2012

LOCUL ŞI ROLUL SECURITĂȚII UMANE ÎN POLITICA DE APĂRARE A STATELOR

Petre Valeriu RIGU

C O N C L U Z I I:

- ***Securitatea umană, inclusiv în planul sănătății publice, este condiție esențială a democrației.***
- ***Securitatea este, în acelaşi timp, o exigență a societății democratice, deoarece presupune şi o anumită renunțare expresă a cetățenilor în favoarea statului, care îşi asumă obligația de a veghea asupra tuturor şi a fiecăruia.***
- ***Aria de cuprindere a conceptului de securitate a fost lărgită, vorbindu-se în spațiul administrativ al UE din ce în ce mai mult de „securitate comună", care pune accentul pe reținerea de la cursa înarmărilor nucleare şi realizarea securității publice, inclusiv în planul sănătății.***
- ***Eforturile depuse pentru sporirea securității sunt destinate să reducă pericolul războiului creându-se astfel premisele respectării principiilor de drept internațional***
- ***În condițiile în care, în relațiile internaționale, tendințele majore sunt extinderea democrației şi cooperarea instituționalizată, pentru România esențială este promovarea intereselor naționale prin mijloace paşnice - politice, diplomatice, economice şi culturale.***

Securitatea umană, inclusiv în planul sănătății publice, este condiția esențială a democrației, aşa cum rezultă din prevederile Pactului internațional cu privire la drepturile civile şi politice,[1] ratificat de România, prin Decretul nr. 212/1974, şi din cele ale Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale,[2] ratificat prin Decretul nr. 212/1974, potrivit cărora statele sunt obligate să protejeze şi să promoveze interesele colectivităților.

Securitatea este, în acelaşi timp, o exigență a societății democratice, deoarece presupune şi o

anumită renunțare expresă a cetățenilor în favoarea statului, care îşi asumă obligația de a veghea asupra tuturor şi a fiecăruia. Desigur, „renunțarea" este limitativă şi, în mod imperativ, stabilită în legislația internațională cadru, respectiv în: Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale[3], Pactul internațional cu privire la drepturile civile şi politice şi Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale.

În ultimii ani, au fost relevați anumiți factori determinanți ai securității, au apărut sintagme derivate din termenul de securitate, cum ar fi cele de securitate politică, democratică, economică, militară, publică, alimentară, socială, ecologică, sanitară, informațională, umană, a comunității[4]. Astfel de sintagme sunt, de fapt, componente ale securității naționale, şi sunt folosite, în special, de către sociologi şi analişti. Securitatea umană este un concept foarte bine elaborat, care reuneşte calitățile şi condițiile securității individuale şi colective, „*încorporează garanția respectării drepturilor omului, a celor civile şi politice, care sunt în ultimă instanță sarcinile tuturor cetățenilor angajați pe drumul democrației şi al dezvoltării stabile şi echilibrate pentru bărbați şi femei. Edificarea securității cetăţeneşti este necesară pentru dezvoltarea susținută a ființei umane*".[5]

Aria de cuprindere a conceptului de securitate a fost lărgită, vorbindu-se în spațiul administrativ al UE din ce în ce mai mult de „securitate comună", care pune accentul pe reținerea de la cursa înarmărilor nucleare şi realizarea securității publice, inclusiv în planul sănătății.

Organizațiile internaționale de securitate, precum ONU sau OSCE, au promovat o anume accepțiune a conceptului de securitate, respectiv aceea de securitate colectivă, care are la bază ideea cooperării dintre state în direcția coordonării eforturilor de securitate pentru atingerea unui scop comun: securitatea globală. Securitatea colectivă a devenit un concept important, inclusiv NATO mutându-şi abordarea strategică de la apărare colectivă către securitate colectivă.

Eforturile depuse pentru sporirea securității sunt destinate să reducă pericolul războiului creându-se astfel premisele respectării principiilor de drept internațional, potrivit cărora statele sunt obligate la rezolvarea pe cale paşnică a diferendelor şi la nerecurgerea la folosirea forței, fiind acceptată doar derogarea, deja menționată.

Desigur, securitatea se bazează înainte de toate pe stabilitatea politică, dar şi pe cea militară, iar un sistem viabil de securitate va putea fi edificat numai dacă vor fi consolidate aceste două componente. Securitatea colectivă constituie acel mijloc de apărare care nu mai este îndreptat împotriva unui adversar identificat, ci împotriva oricărui agresor potențial.

ONU trebuie să utilizeze forța unită a tuturor participanților din sistem împotriva unui agresor, însă, în mod normal, va urmării să promoveze rezolvarea prin mijloace politico-diplomatice a diferendelor dintre state. Organizațiile internaționale de securitate colectivă combină elemente din politica de securitate bazată pe confruntare, cât şi elemente din politica de securitate bazată pe cooperare. Politica de securitate bazată pe cooperare are scopul de a evita escaladarea potențialelor conflicte, punând un accent deosebit pe promovarea deschiderii şi a transparenței.

Amenințările non-clasice la adresa securității naționale sau chiar a celei globale s-au multiplicat după sfârşitul Războiului Rece. Astfel, acțiunile teroriste, crima organizată, traficul de droguri, sunt şi manifestări grave ale secolului XXI.

Putem aprecia că extinderea NATO şi extinderea UE au influențat în sens pozitiv şi în mod semnificativ stabilitatea şi securitatea europeană. Mediul de securitate european s-a consolidat ca urmare a multiplicării eforturilor statelor democratice pentru edificarea unei noi arhitecturi de securitate euroatlantice.

Condițiile favorabile existente în actualul mediu de securitate oferă posibilitatea unei destinderi reale în care elementele definitorii ale relațiilor între state sunt cooperarea, dialogul, consultarea şi întrajutorarea. Amplificarea crimei organizate transfrontalieră este dovedită atât de extinderea ariei geografice de manifestare, cât şi de diversificarea obiectivelor promovate, a metodelor şi mijloacelor folosite, precum şi a gamei țintelor vizate de entități care inițiază, planifică, organizează, susțin ori înfăptuiesc acte teroriste.

În ultimul timp, se remarcă o proliferare a terorismului şi o reorientare a acțiunilor teroriste de la țintele guvernamentale, diplomatice şi militare spre țintele civile uşoare, precum bănci, hoteluri, trenuri, lăcaşe de cult, stabilimente medicale, acțiuni care au o puternică încărcătură simbolică şi

Colonel (r.) Petre Valeriu RIGU, doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I" în domeniul „Ştiințe militare şi informații", medic stomatolog la Clinica de Implantologie Bucureşti.

produc un număr mare de victime.

Tendinţele majore ce guvernează evoluţiile globale în epoca contemporană generează îngrijorări justificate, relevă noi provocări, riscuri la adresa valorilor şi intereselor naţionale. Unul dintre obiectivele globale trebuie să fie dezvoltarea unei cooperări internaţionale puternice, caracterizată de existenţa unor instituţii internaţionale eficiente, precum şi de existenţa unei ordini internaţionale bazate pe respectarea principiilor înscrise în Carta ONU.

În conflictele viitoare, cele mai perfide şi periculoase arme vor aparţine arsenalului războiului asimetric, inclusiv *terorismul şi extremismul*. Se vor schimba metodele folosite de grupările teroriste, care se vor baza pe cele mai avansate realizări ştiinţifice, tehnologice şi informatice. Experţii în domeniu apreciază că majoritatea grupurilor teroriste internaţionale vor continua să se identifice cu islamismul radical, miliţiile rasiste, fundamentalismul religios şi naţionalismul etnic. Presiunea eforturilor globale antiteroriste coroborate cu impactul tehnologiilor informatice avansate, vor determina disiparea şi descentralizarea pericolului terorist într-o reţea eclectică de grupuri, celule şi indivizi.

Progresul spectaculos al tehnologiei informatice şi concentrarea masivă a populaţiilor în zonele urbane determină sporirea vulnerabilităţii societăţii umane şi noi oportunităţi de manifestare pentru ameninţări, nu neapărat militare: centrele de luare a deciziilor pot fi neutralizate, nodurile de distribuire şi reţele de comunicaţii devin atractive, folosirea noilor tehnologii de comunicare pentru influenţarea opiniei publice etc.

Declaraţia Mileniului, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 8 septembrie 2000, cu participarea şefilor de state şi guverne, prin consens, indică o evoluţie semnificativă în planul securităţii umane, pentru protejarea sănătăţii publice. Aceasta începe cu o prezentare a valorilor şi principiilor fundamentale care stau la baza relaţiilor internaţionale, respectiv libertatea, egalitatea, solidaritatea, toleranţa, respectul pentru natură şi răspunderea solidară. De asemenea, un capitol special al Declaraţiei priveşte drepturile omului, democraţia şi guvernarea echitabilă, afirmându-se foarte clar angajamentul tuturor statelor de a depune toate eforturile pentru promovarea democraţiei şi întărirea normelor de drept, precum şi pentru respectarea tuturor drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale recunoscute pe plan internaţional.

În cadrul eforturilor vizând protejarea, apărarea şi promovarea intereselor sale legitime, România respectă principiile şi normele dreptului internaţional şi dezvoltă dialogul şi cooperarea cu organizaţiile internaţionale şi cu statele interesate în realizarea securităţii internaţionale considerăm că România este direct interesată să joace un rol activ şi constructiv în plan regional, să fie o punte de legătură între civilizaţii, interese economice şi culturale diferite, în beneficiul stabilităţii şi prosperităţii întregii Europe.

În condiţiile în care, în relaţiile internaţionale, tendinţele majore sunt extinderea democraţiei şi cooperarea instituţionalizată, pentru România esenţială este promovarea intereselor naţionale prin mijloace paşnice - politice, diplomatice, economice şi culturale.

Promovarea acestor valori şi interese are în vedere: transformarea şi creşterea capacităţii de acţiune a instituţiilor care au responsabilităţi în domeniul securităţii naţionale; consolidarea rolului României în cadrul Alianţei Nord-Atlantice şi al Uniunii Europene, concomitent cu întărirea capacităţii ţării noastre de a acţiona ca vector dinamic al politicilor vizând securitatea euroatlantică; dezvoltarea economică susţinută şi garantarea accesului la resurse vitale; prevenirea şi contracararea eficientă a terorismului internaţional, participarea activă, la operaţii de pace şi la alte acţiuni vizând soluţionarea crizelor internaţionale; reconfigurarea strategiei de securitate energetică a României în acord cu politica energetică a Uniunii Europene; măsuri efective pentru stoparea declinului demografic al României.

Apreciem că promovarea acestor valori şi interese, înfăptuirea obiectivelor propuse se poate realiza prin: stabilirea priorităţilor în participarea activă la înfăptuirea securităţii internaţionale; dezvoltarea identităţi europene şi euroatlantice a României; asumarea rolului de vector dinamic al securităţii în regiunea Mării Negre; buna guvernare - ca instrument esenţial în construcţia securităţii naţionale; transformarea instituţiilor cu responsabilităţi în domeniul securităţii naţionale, pentru protejarea sănătăţii publice; dezvoltarea şi protecţia activă a infrastructurii strategice.

Angajarea activă în procesul de înfăptuire a securităţii prin promovarea democraţiei, lupta împotriva terorismului internaţional şi combaterea proliferării armelor de distrugere în masă reprezintă un imperativ pentru politica de securitate a României.

Armata României va continua să participe la operațiile şi misiunile conduse de NATO în aria sa de responsabilitate sau în afara acesteia, conform angajamentelor conducerii politice a statului român.

România susține existența unei relații de coordonare politică şi strategică NATO - UE construită pe principiile complementarității, ca element fundamental pentru asigurarea securității euroatlantice.

Conştientă de apartenența sa la cultura europeană, împărtăşind valorile euroatlantice şi principiile democrației occidentale România, membră a NATO şi a Uniunii Europene, îşi promovează şi îşi protejează interesele naționale prin realizarea obiectivelor de securitate, de protejare a sănătății publice.

---

[1] *Pactul internațional cu privire la drepturile civile şi politice* a fost ratificat de România, prin Decretul nr. 212/1974, publicat în Buletinul Oficial nr. 146 din 20/11/1974.
[2] *Idem.*
[3] România a ratificat Convenția prin Legea nr.30/1994, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 135 din 31/05/1994.
[4] *Redefining Security: the Human Dimension*, „Current History" (SUA) vol. 94, nr. 592, mai 1995.
[5] Benjamin Olivia Hernandez, „Siguranța națională într-o lume globalizatoare", Revista de administrație publică, INAP 101.

PROPUNERI:

- ***Continuarea promovării valorilor şi intereselor naționale prin politici adecvate şi relații externe în vederea realizării obiectivelor urmărite de securitate ce privesc sănătatea populației.***
- ***Continuarea prin structurile naționale specializate la prevenirea şi contracararea eficientă a terorismului internațional, cu accent pe cooperarea internațională în domeniu cu organisme similare şi direct interesate.***
- ***Alocarea continuă de resurse materiale, financiare şi de personal pentru a asigura participarea activă, la operații de pace şi la alte acțiuni vizând soluționarea crizelor internaționale, în cadrul organizațiilor internaționale la care România este parte.***

COLOCVIU STRATEGIC este o publicație a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce include rezumate ale temelor de cercetare ştiințifică, conferințelor, simpozioanelor, seminariilor, meselor rotunde, opinii şi puncte de vedere ale unor personalități de marcă din armată şi societate, din țară şi străinătate, implicate în cercetarea ştiințifică din domeniul securității.

Publicație realizată cu sprijinul Editurii şi Tipografiei Universității Naționale de Apărare „Carol I"
Tehnoredactare computerizată: Mirela ATANASIU
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1582-6511; B: 0162/514/2012

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.04, Fax 021.319.55.93
e-mail: cssas@unap.ro
http//:cssas.unap.ro